

*Телькінена Т. Е.,
кандидат історичних наук, доцент,
професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Навчально-наукового інституту права
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

ЕПІЗОД З ІСТОРІЇ ЛОБІЮВАННЯ ВІДМІНИ ТІЛЕСНИХ ПОКАРАНЬ ДЛЯ СІЛЬСЬКИХ ОБИВАТЕЛІВ, ЩО ЗНАЛИ ГРАМОТУ (1872 рік)

Анотація. У статті реконструйовано дії з лобіювання деякими гласними Катеринославського губернського земського зібрання під час VII чергової 1872 р. сесії відміни тілесних покарань для сільських обивателів, що знали грамоту.

Ключові слова: лобіювання, земське зібрання, гласні, народна школа, відміна тілесних покарань, сільські обивателі.

Постановка проблеми. Тернистий процес формування громадянського суспільства в Україні формує «замовлення», зокрема, й на історико-правові розвідки з певної проблематики. Наприклад, з історії вітчизняного політико-правового інституту лобіювання, в межах якої варто з'ясувати потенціал спроможності представників місцевого самоврядування, окремих соціально-юридичних груп в умовах абсолютної монархії легітимно впливати на органи влади з метою закріплення інтересів більшості населення у нормативних актах. Дане питання не ставало предметом спеціальної уваги вітчизняних істориків права, але окремі його аспекти висвітлювалися фахівцями інших галузевих наук [1; 2; 3; 4].

Мета статті – реконструкція дій із лобіювання деякими гласними Катеринославського губернського земського зібрання під час VII чергової 1872 р. сесії відміни тілесних покарань для сільських обивателів, що знали грамоту¹. Задля її досягнення слід розглядати політико-правовий феномен (явище) лобіювання із дотриманням наступної структури: предмет, мета, суб'єкт та об'єкт, зміст відповідних відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Предметом лобіювання у випадку, який розглядається, була відміна тілесних покарань для сільських обивателів, які завершили курс навчання в народних школах та отримали відповідний атестат від місцевої вчительської ради. У тогочасній Російській імперії звільнення від тілесних покарань сприймалося суспільством, зокрема і гласними, не як право, а як пільга. Гласні, що виступили із відповідною ініціативою, наслідували підхід законодавця (Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 р.) щодо звільнення певних

категорій осіб від тілесних покарань, відповідно до освітнього цензу² [5, п. 1–8 ч. 4 додатку до ст. 19].

Метою лобіювання було збільшення у Катеринославській губернії кількості сільських обивателів, які б отримували початкову освіту. Виходячи з виступів гласних, які внесено до журналу засідань від 31 жовтня 1872 р., можна визначити їхню мету і як поступове запровадження загальної обов'язкової початкової освіти. Так чи інакше – закріплення у нормативно-правовому акті інтересів сільських обивателів, а з урахуванням чисельності даної соціально-юридичної групи населення – широкого кола громадськості.

І ось тут виникає питання. Якщо мається на увазі завершення курсу народного училища, то варто зрозуміти, наскільки були зацікавленими сільські обивателі у необхідності надання своїм дітям такого рівня освіти. Для з'ясування ставлення даної групи населення до того чи іншого явища зазвичай звертаються до народних приказок та прислів'їв, що викликано мізерністю достовірних джерел, які б відображали їх свідомість. Не бачимо перепон для використання такого підходу. Ознайомлення з «освітнянським» фольклором українських та російських селян, що складала абсолютну більшість населення Катеринославської губернії, надає можливість стверджувати про його оціночну неоднозначність. Так, величезна кількість прислів'їв визнає освіту запорукою життєвого успіху особи: «Учений іде, а неук слідом спотикається»; «Знайка по дорожжю бежит, а незнайка на печі лежить»; «Грамоті вчиться – завжди пригодиться»; «Хто вчиться змолоду, не знає на старість голоду»; «Що в молодості навчишся, то на старість як знайдеш»; «Учись змолоду, пригодиться на старість»; «Хто грамоти вмє, той краще сіє». При цьому підкреслюються труднощі при отриманні освіти: «Без муки нема науки»; «Без муки нет и науки»; «Грамоті вчиться – не в зайчика грать»; «Хто хоче багато знати, тому треба мало спати»; «Аз, буки, веди страшат что медведи»; «Без терпенья нет ученья»; «Мнится, писание легкое дело: пишут три перста, а болит все тело»; «Намучится – научится»; «Не побивши, не выучишь». Не менш часто носії народної мудрості наголошують на низькому ККД освіти: «Вік живи, вік учись, а дурнем помреш»; «Сытому ученье – утеха, голодному – помеха»; «Всему учен, только не изловчен»; «Иная книга обогащает, а иная – с пути совращает»; «Иная книга ума прибавит, иная и последний отшибет»; «Учился читать да писать, а выучился петь да плясать»; «Богатые – те деньги учат, а бедные – те книги мучат»; «Дурака учить – решетом воду носить»; «Много учен, а недосечен»; «Наука не пиво,

¹ У XIX ст. в Російській імперії та інших державах грамотними зазвичай вважалися ті особи, що пройшли курс початкової школи.

² Окрім освітнього, було застосовано ще й традиційний критерій – становий (ч. 2, 3 додатку до ст. 19), а також нові – професійний (п. 10 ч. 2 додатку до ст. 19) та віковий (п. 18 ч. 4 додатку до ст. 19). Слід зазначити, що деякі пільги закріплювалися правовими нормами, які діяли лише на частині території Російської імперії (п. 10 ч. 2 додатку до ст. 19).

в рот не вольешь». Певна недовіра традиційного аграрного суспільства до усього штучного проявляється й у наданні переваги природній обдарованості та емпіричному досвіду перед теоретичним знанням: «Не школа, а жизнь учит»; «Книга – книгой, а своим умом двигай»; «Книги читай, а дела не забывай»; «Лучше не учен, да умен, нежели учен, да глуп»; «Ученый дурак хуже прирожденного»; «Много ученых, мало смышленных»; «Ученья без уменья – не польза, а беда». А ось цей чудовий вірець суржику був, мабуть, гаслом більшості родин сільських обивателів: «Як приїде май, у книжку заглядай, а як приїде іюнь – у книжку плюнь» [6]. Отже, бачимо, що для сільських обивателів отримання освіти у народній школі навряд можна визнати однозначно пріоритетним. Як видається, прагматичні сільські обивателі не вважали отримання лише такого рівня освіти шляхом «наверх». У той же час беззаперечними є повага і шанобливе ставлення до освіти загалом та усвідомлення її позитивного впливу на долю людини.

Суб'єктом лобювання виступала група гласних від Катеринославського повітового земства. Із 9 повітів губернії земські зібрання 3-х підтримали ініціативу Катеринославського повітового земського зібрання, 2 виступили проти, а 3 зайняли нейтральну позицію. Об'єктом лобювання було міністерство народної освіти Російської імперії.

Зміст відносин лобювання полягав у наступному. Земське законодавство фактично легалізувало дії будь-яких груп інтересів, які могли формуватися у середовищі гласних органів місцевого самоврядування, щодо чинення тиску на органи законодавчої та виконавчої влади з метою прийняття законодавчих та регуляторних правових актів, які б відповідали інтересам більшості або тих чи інших груп населення. Так, п. 2.XII закону від 1 січня 1864 р. та п. 63.14 закону від 12 червня 1890 р. закріплював за губернським земським зібранням право подання на адресу уряду через губернатора петицій (клопотань) щодо місцевих потреб (за редакцією від 1.01.1864: право подання не тільки клопотань, але й висновків із питань, що стосуються місцевих господарських потреб) [7].

Слід зазначити, що законодавча ініціатива групи катеринославських гласних відповідала контексту тогочасних дискусій щодо проблеми започаткування загальнообов'язкової освіти в Російській імперії у другій половині XIX ст. Друга половина 1860-х–1880-ті рр. були часом запровадження обов'язкової загальної освіти у таких впливових державах, як Велика Британія та Франція. Зрозуміло, що і в Російській імперії у процесі розробки та реалізації «Великих реформ» відповідна ідея привертала увагу суспільства. Земські органи самоуправління, до компетенції яких відповідно до п. 2 розділу 1 Положення про повітові та губернські земські установи від 1.01.1864 р. [7] було віднесено участь, головним чином, у господарчій сфері і в межах, визначених законом щодо опіки зокрема і народною освітою, приймали клопотання, в яких пропонували запровадити такі зміни до законодавства, які б сприяли підвищенню зацікавленості у навчанні з боку сільських обивателів. Так, М.О. Каришев (професор, доктор економічних наук, відомий в Російській імперії публіцист та громадський діяч, гласний земського зібрання Олександрівського повіту Катеринославської губернії з 1881 по 1884 рр.) повідомляє про клопотання, якими повітові або губернські земські зібрання пропонували встановити

освітній ценз для сільських обивателів, які бажали бути обраними на посади у сільських громадах, зменшити термін військової служби для грамотних рекрутів, звільнити від тілесних покарань осіб, що завершили курс навчання у народній школі [2, с. 41-42]. До останніх належить і те клопотання, яке є предметом уваги автора.

21 вересня 1870 р. за ініціативи члена Катеринославської повітової вчительської ради О.О. Савицького Катеринославським повітовим земським зібранням було прийнято клопотання про надання пільг сільським обивателям, які знали грамоту, та встановлення штрафів для батьків, що не відправляли дітей до народної школи. Метою було оголошено мотивувати сільські громади до розповсюдження освіченості в їхньому середовищі [8, додаток № 23, с. 157-158]. П'яте чергове Катеринославське губернське земське зібрання після заслуховування такого клопотання (30 жовтня 1870 р.) постановило залишити дане питання відкритим до наступної сесії губернського зібрання [8, с. 158].

15 грудня 1870 р. губернська земська управа просила повітові управи передати дане питання до розгляду повітовими земськими зібраннями. На черговій сесії 1871 р. (серпень–вересень) вони постановили наступне [8, с. 158-161]. Новомосковське земське зібрання визнало за собою, що запропонувало Катеринославське повітове зібрання, такими, що можуть бути дійсно корисними для народної освіти. Олександрівське земське зібрання затвердило висновок повітової управи, яка не вважала за можливе реалізувати запропоновані Катеринославським повітовим земським зібранням засоби розповсюдження освіти у селянському середовищі. При цьому названа була така підстава: в державі передбачалось запровадження всестанової військової повинності. Зауважувалося, що наразі лише представники податного стану піддавалися тілесним покаранням, і то лише як домашній мірі виправлення. На думку гласних, бажаною була б повна відміна тілесних покарань, що свого часу якщо не у законодавчій спосіб, то з підвищенням морального та інтелектуального рівня сільської громади здійсниться само собою. Одночасно у рішенні зазначається, що на той час клопотати від земського зібрання про обмеження права громади на власний розсуд карати тих односельців своїх, яких буде звинувачено у «дурних поступках», означало б утручання керівників народної освіти у звичаєву частину життя простолюдина, який поки не дуже довіряє «благим» заходам земства. У такому разі замість заохочення сільських обивателів віддавати дітей до школи, земства будуть сприяти поширенню у цьому середовищі негативного іміджу народної освіти: школа не виховує усіх своїх учнів достойними членами суспільства, але відбирає у громади право через самосуд карати тих, хто, на переконання спільноти, є винним. Олександрівська управа не наполягала на залишенні для сільських обивателів тілесних покарань у будь-якій формі, але і не вбачала практичних наслідків клопотання земським зібранням щодо надання сільським обивателям, що пройшли курс початкової школи, вище перелічених пільг. Слов'яносербське земське зібрання теж не вважало за можливе запроваджувати у народну освіту примусові заходи та надавати особливі пільги за грамотність. Верхньодніпровське земське зібрання не обговорювало дане питання. Павлоградське земське зібрання визнало запропоновані засоби корисними і такими, що

відповідають меті залучення молодих людей до навчання. Окрім цього додало і власні пропозиції: по-перше, накладати штраф на батьків, що не відправляють своїх дітей до школи у тому разі, коли буде запроваджено обов'язкове шкільне навчання дітей; по-друге, звільнити від тілесних покарань тих випускників народних шкіл, що отримали добрі оцінки з усіх предметів навчального курсу. У Ростовському земському зібранні визнавали необхідним запровадження загальнообов'язкової освіти, але зазначали, що в умовах очікуваної військової реформи (зменшення строку служби та запровадження загальностанового підходу до призову) клопотати про пільги у цій сфері для освічених сільських обивателів є недоречним; перевагу надавали не штрафам щодо окремих сімей, а заохоченню та пільгам, а у випадку застосування штрафних санкцій було б бажаним позбавлення грошової допомоги тих сільських громад, які «не співчують» освітянській справі. Маріупольське земське зібрання теж визнало корисними заходи, які запропонували гласні повітового Катеринославського земського зібрання. При цьому у рішенні зазначалося, що штрафи як інструмент спонукання слід використовувати з обережністю, з урахуванням місцевих особливостей. Так, на території Маріупольського повіту вони будуть зайвими внаслідок вже наявного поширення в народі розуміння корисності та необхідності грамоти. Від Бахмутського земського зібрання не було отримано ніякого висновку. Губернська земська управа (голова Н.І. Штанський) у своєму висновку підтримала позицію Олександрівського зібрання [8, с. 162].

Клопотання гласних Катеринославського повітового земського зібрання щодо запровадження законодавчих новацій, які підвищили б зацікавленість сільських обивателів в отриманні їхніми дітьми початкової освіти, та рішення щодо цієї ініціативи інших повітових зібрань Катеринославської губернії 31 жовтня 1872 р. було питанням № 3 на порядку денному губернського земського зібрання. Під час обговорення (жваві та тривалі дебати) даної ініціативи найактивнішими його спікерами були гласні тих земств, що виступали за надання певних пільг сільським обивателям, які отримали початкову освіту: Катеринославського (І.М. Кранц, П.М. Міклашевський), Новомосковського (О.М. Короленко, чия особиста позиція не співпадала з настроями новомосковських гласних), Павлоградського (А.П. Письменний) [8, с. 19-20]. Враховуючи, що пропозицію Катеринославського повітового земства не підтримали тільки два земських зібрання (Слов'яносербське та Олександрівське), а її прихильниками, разом з ініціаторами, було чотири земства, то можна сказати, що представники місцевого самоврядування в губернії певною мірою усвідомлювали потребу в запровадженні дієвих стимулів для поширення грамоти в середовищі сільських обивателів. У той же час, такий розподіл підтримки даного питання підтверджує слова в. о. начальника губернії у вступному слові до гласних про різочу нерівномірність у справі народної освіти на території губернії: одні земства активно використовують свої права у цій справі, інші – кволо [8, додаток 1, с. 79]. Цікаво, що з двох лідерів серед повітових земств у справі фінансування народної освіти у Катеринославській губернії – Ростовського та Олександрівського, перше підтримувало запровадження пільг, а друге – ні.

Губернське зібрання дійшло висновку, що запровадження штрафів для батьків, які не надсилають своїх дітей до школи, незважаючи на велике бажання земських установ суттєво збільшити кількість учнів у школах, було б фінансово руйнівним для сільських обивателів унаслідок їх бідності. Гласні також погодились із тим, що таке стягнення не можна було застосовувати, тому що кількість народних шкіл на той час була незначною, що було б об'єктивною перепорою, у разі запровадження відповідних змін до законодавства, для виконання батьками свого обов'язку. Зменшення терміну загальнообов'язкової військової служби гласні також не стали розглядати як предмет клопотання щодо пільг для сільських обивателів у разі отримання ними початкової освіти, тому що готувалася військова реформа, яка передбачала запровадження всестанової військової повинності.

Заслугують на увагу позиції тих гласних, що активно виступали проти підтримки будь-якої частини ініціативи своїх колег із Катеринославського повіту. О.М. Поль взагалі заперечував правомочність такого клопотання, тому що, на його переконання (а така точка зору була достатньо поширеною у суспільстві), пропозиції щодо відміни тілесних покарань не входять до компетенції земських установ. Він вважав, що стан сільських обивателів, якщо вважає неприйнятними для себе такі санкції, може самостійно клопотати про їх відміну. «Становий» підхід прагматичного О.М. Поля, на наш погляд, був не проявом снобізму, а відгомном станової структури суспільства Російської імперії, яка корелювала і становий характер свідомості. О.М. Короленко апелював до правосвідомості самих сільських обивателів: «Якщо ми звернемося до поважних селян і запитасмо, то усі вони скажуть, що тілесні покарання потрібні, що з тими людьми, яких не січуть, неможливо впоратися» [9]. Дійсно, народні прислів'я, особливо російські, засвідчують про усталеність тілесних покарань у звичайному праві. Наведемо деякі з найбільш відомих сьогодні у літературі: «Батіг не мука, а наперед наука»; «Палиця хоч і німа, а декому дає ума»; «Як коли грозою, а коли – лозою» [6]; «Били Фому за Еремину вину»; «Будеш баню эту помнишь до новых веников!»; «Была бы спина, найдется и вина»; «Быть собаке битой – найдется и палка»; «Бьют да еще и плакать не дают»; «Грех под лавку, а сам на лавку»; «Душа согрешила, а тело в ответе»; «Ежовая голица учит мастерица»; «За битого двух небитых дают, да и то не берут»; «И резвому коню кнут нужен»; «Кривое дерево только пила исправит»; «Кто плут, для того сделан кнут»; «Накормить березовой кашей»; «Не верба бьет – старый грех»; «Не о том речь, где виновного сечь, а о том, где он»; «Не плачь, битый, плачь, небитый» [10]. Але з іншого боку, прислів'я фіксують усталені погляди, що не можуть швидко змінюватися, тому й не відображають змін у поглядах сільських обивателів на тілесні покарання, які могли статися протягом всього декількох десятиліть. Небезпідставними, на наш погляд, є і зауваження відомого російського дипломата, письменника кн. М.О. Орлова (1861 р.), який уклав записку «Про відміну тілесних покарань в Росії та Царстві Польському», що отримала розголос у суспільстві, до комітету з реформування військово-кримінального законодавства. Автор активно виступав за відміну тілесних покарань для усіх підданих і наполягав, що жорстокі та

принизливі санкції було інкорпоровано за часів монголо-татарської навали спочатку до російської суспільної практики, а в середині XVII ст. – і до законодавства [11, с. 409-413]. Окрім цього, уявлення про монополію різок у якості покарання в селянській ментальності не зовсім стикується з матеріалами праць комісії щодо реформування волосних судів (початок 1870-х рр.), що містять відгуки волосних суддів, старшин та селян щодо доцільності застосування тілесних покарань. Упорядники відомої збірки з історії тілесних покарань у Росії, учасники шостого з'їзду лікарів Д.М. Жбанков та В.І. Яковенко в результаті аналізу названих матеріалів доходять такого висновку: незважаючи на те, що рівень освіченості серед сільських обивателів на той час був суттєво нижчий, аніж наприкінці 1890-х рр., а корпус волосних судів складався із селян похилого віку, які виростили на традиціях кріпосного права, були такі волості, де зовсім не призначали тілесних покарань, а багато хто з волосних суддів та селян так оцінювали виховний ефект названої санкції: «Худу людину різкою не виправиш, а добру, скоріш за все, зіпсуєш», а також висловлювалися за повну їх відміну, які є «ганебними та шкідливими в усіх відношеннях» [12, с. 166]. Результати анкетування, яке було проведено протягом 1911 р. серед учителів народних училищ (шкіл) [13, с. 4-25]³, теж засвідчують, що аргументи гласних повітових та Катеринославського губернського земського зібрання (1870–1872 рр.) як за, так і проти надання певних пільг тим сільським обивателям, що отримали початкову шкільну освіту, не суперечили суспільним настроям другої половини XIX – початку XX ст.

Врешті-решт було прийнято таке рішення: клопотати про відміну тілесних покарань для усіх сільських обивателів, що завершили курс у народних школах та отримали атестат від місцевої вчительської ради (18 – за, 14 – проти) [8, с. 20]. У першому варіанті тексту клопотання зазначалося: «для усіх сільських обивателів, що знали грамоту». Виходячи із зазначеного розподілу голосів, можна припустити, що дії з лобювання питання надання певних пільг сільським обивателям, які опанували курс народної школи, не були достатньо скоординованими. Так, навряд чи містили інформаційно-роз'яснювальну або якусь іншу підготовку для розгляду даного питання під час засідання зібрання з боку тих гласних, що його ініціювали або підтримували.

Клопотання Катеринославського губернського зібрання, як і решта 6 з боку інших земських установ Російської імперії з такою ж пропозицією до міністерства народної освіти, було відхилено.

Висновки. Отже, на підставі вищевикладеного можна стверджувати, що клопотання Катеринославського губернського земського зібрання щодо відміни тілесних покарань для сільських обивателів, які завершили курс навчання в народних школах та отримали відповідний атестат від місцевої вчительської ради, має всі ознаки лобювання громадських інтересів як правового інституту. При цьому слід зазначити, що дії з боку гласних-ініціаторів, вірогідно, не мали скоординованого характеру.

³Вважаємо, що дану інформацію з питання запровадження загальнообов'язкової початкової освіти, яку було отримано 1911 р., можна використати для аналізу ставлення сільських обивателів до народної освіти у 1870-х рр., тому що фундаментальних змін у системі організації народної освіти Російської імперії протягом останньої чверті XIX – початку XX ст. майже не відбулося.

Зважаючи на те, що абсолютну більшість гласних як Катеринославського губернського земського зібрання, так і повітових складали особи, що належали до стану дворян, можемо сказати, що реконструйований у статті випадок лобювання доводить спроможність даної соціально-юридичної групи підданих Російської імперії захищати не лише свої станові, але і громадські інтереси.

Література:

1. Дягілев О.В. Правовий інститут лобювання : конституційно-правовий аспект : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02. «Конституційне право; муніципальне право» / О.В. Дягілев. – Х., 2010. – 38 с.
2. Карышев Н.А. Земские ходатайства 1865–1884 гг. / Н.А. Карышев. – М. : Издание книжного магазина А.А. Ланга, 1900. – 271 с.
3. Нестерович В.Ф. Конституційно-правові засади інституту лобювання : зарубіжний досвід та перспективи для України / В.Ф. Нестерович. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2010. – 749 с.
4. Рыжкова О.В. Государственная политика в сфере начального народного образования в России второй половины XIX века и крестьянство (по материалам Тульской губернии) : автореф. дисс. на соискание степ. канд. ист. наук : спец. 07.00.02. «Отечественная история» / О.В. Рыжкова. – Тула, 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cheloveknauka.com/v/8612/a/?#?page=1>.
5. Уложение о наказаниях уголовных и исправительных. – СПб., 1845.
6. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://vislovi.org.ua/prikazki-temi/12-navchannja.html>.
7. ПСЗ-И. Т. 39. Отд. 1. № 40457.
8. Постановления VII очередного Екатеринославского губернского земского собрания с 28 октября по 12 ноября 1872 года. – Екатеринослав : В типографии губернского правления, 1873. – 844 с.
9. Цит. за : Веселовский Б. История земства : в 4 т. / Б. Веселовский. – СПб. : Изд-во О.Н. Поповой, 1909–1911. – Т. 4. – С. 276.
10. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.prosv.ru/ebooks/lib/2_Poslovici/7.html#7.
11. Биншток В.Л. Материалы для истории отмены телесных наказаний в России / В.Л. Биншток. // Юридический вестник. – 1892. – Том XI. Книга третья и четвертая. № 7-8, Июль–Август. – С. 400–444.
12. Жбанков Д.Н., Яковенко В.И. Телесные наказания в России в настоящее время. / Д.Н. Жбанков, В.И. Яковенко М. : Т-во «Печатня С.П. Яковлева», 1899. – 212 с.
13. Чарнолуцкий В. Вопросы народного образования на первом общеземском съезде. – СПб. : Типография М.А. Александрова, 1912. – 180 с.

Телькинена Т. Э. Эпизод из истории лоббирования отмены телесных наказаний для грамотных сельских обывателей (1872 год)

Аннотация. В статье реконструированы действия по лоббированию некоторыми гласными Екатеринославского губернского земского собрания во время VII очередной 1872 г. сессии отмены телесных наказаний для грамотных сельских обывателей.

Ключевые слова: лоббирование, земское собрание, гласные, народная школа, отмена телесных наказаний, сельские обыватели.

Telkinena T. Episode in the history of lobbying for the abolition of corporal punishment literate rural inhabitants (1872)

Summary. Article reconstructed action lobbying some vowels Ekaterinoslavskogo provincial a Zemstvo Assembly VII during regular session in 1872 for the abolition of corporal punishment literate rural inhabitants.

Key words: lobbying, Earthen the assembly, vowels, folk school, abolition of corporal punishment, rural inhabitants.